

ŞİKAYET NO: 02.2013/270
KARAR NO : 2013/110

RET KARARI

ŞİKAYETÇİ :

ŞİKAYET EDİLEN İDARE : Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
İl Müdürlüğü

ŞİKAYETİN KONUSU : % 98 oranında engelli kızının bakımını
üstlenmiş olan şikayetçinin, idareden talep
ettiği bakım hizmeti ücretinin reddine
ilişkin verilen cevapların değerlendirilerek
kendisine bakım ücreti verilmesi yönünde
ilgili idareler nezdinde girişimlerde
bulunulması talebi hakkındadır.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 27/06/2013

KARAR TARİHİ : 24/12/2013

I. USÛL

A. Şikayet Başvuru Süreci

1) Şikayet başvurusu, Kurumumuza posta yolu ile gönderilen ve 27/06/2013 tarih ve 4299 sayı ile kayıt altına alınan, gerçek kişiler için şikayet başvuru formu ve şikayet dilekçesi vasıtasıyla yapılmıştır. Şikâyetçinin, Kuruma müracaatı üzerine yapılan inceleme ve araştırma sonucu ilgili Kamu Denetçisi 02.2013/270 şikayet sayılı dosya üzerinden Kamu Başdenetçisine sunduğu önerisinde, 28/3/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a ve 46/1 maddeleri ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikayetin reddi gerektiğini belirtmiştir.

B. Ön İnceleme Süreci

2) Yapılan ön inceleme neticesinde, şikayetin incelenmesine ve araştırılmasına engel bir eksiklik bulunmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikayetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3) Şikayetçi, Kurumumuza yaptığı 27/06/2013 tarihli şikayet başvurusunda özetle, kızının %98 oranında engelli olduğunu, vücut fonksiyonlarının tamamına yakınına yerine getiremediğini, kızının beslenme, giyim kuşam ve günlük zorunlu ihtiyaçlarını kendisinin karşıladığını, bu nedenle bakım ücreti isteminde bulunduğunu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ilgili birimlerine ve İl Müdürlüğüne talebini iletmediğini, ancak evde ikamet

eden kişilere isabet eden gelir miktarı nedeniyle talebinin reddedildiğini belirtmiş ve tarafına bakım ücreti verilmesi yönünde ilgili kurumlar nezdinde gerekli girişimlerde bulunulmasını talep etmiştir.

B. İdarenin Şikayete İlişkin Açıklamaları

4) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğü 14/08/2013 tarih 1178 sayılı yazısı ve eklerinde özetle, Bakıma Muhtaç Özürlülerin Tesbiti ve Bakım Hizmetlerinin Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmeliğin 2 inci maddesinde, her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle, engelliye ait veya bakmakla yükümlü olunan birey sayısına göre engelliye düşen ortalama aylık gelir tutarı bir aylık net asgari ücret tutarının üçte ikisinden az olan bakıma muhtaç özürlülere verilecek bakım hizmetlerinin ücretlendirilmesinin kapsam dahiline alındığını; 4 üncü maddesinin (h) bendinde, bakmakla yükümlü olunan bireyler arasında engelli ile birlikte, aynı evde yaşayan eşi, çocukları ve anne babasına, eşinin ve kendisinin evli olmayan kardeşlerine, eşinin anne babasına, başka bir evde bulunsa dahi evli olmayan ve eğitimini devam ettiren çocukları ile eşinin ve kendisinin kardeşlerine de yer verildiğini; Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünce evde bakım parası alabilmek için, engelliye ait veya bakmakla yükümlü olunan birey sayısına göre engelliye düşen ortalama aylık gelir tutarı bir aylık net asgari ücret tutarının üçte ikisinden az olduğunun bakım raporu ile tespit edilmesi, engelli bireyin sağlık kurulu raporunda ağır özürlü olarak belirtilmesi, özürlü bireyin başkasının yardımı olmadan hayatını devam ettiremeyecek şekilde bakıma muhtaç olduğunun bakım heyeti raporu ile tespit edilmesi şartlarının arandığını;

5) 'a hitaben yazılan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Karadeniz İlçe Müdürlüğünün 03/10/2012 tarihli yazısında, evde bakım ücretinden faydalanılabilmesi için bakmakla yükümlü olunan aile fertlerinin kişi başına gelir ortalamasının asgari ücretin üçte ikisine tekabül eden 448,88 TL'nin üzerinde olmasından ötürü evde bakım ücreti verilemeyeceğinin belirtildiğini; 15/08/2012 tarihli bakım heyeti raporunda 2022 sayılı Kanun uyarınca 'a ayda 337 TL maaş bağlandığı, ... 'ın ise 1233 TL maaş aldığı, toplam gelirin 1570 TL olduğu ve bakmakla yükümlü olunan üç birey için kişi başı 523 TL gelir bulunduğu, bu nedenle evde bakım hizmeti ücretinden faydalanamayacağı hususlarına yer verildiğini; 26/06/2012 tarihli 'ın imzasını haiz evde bakım talep formunda beyan edilen gelirin ve 18/06/2012 tarihli nüfus kayıt örneğinin bakım heyeti raporu ile örtüştüğünü; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Karadeniz İlçe Müdürlüğünün 26/06/2012 tarihli yazısı ile vergi mükellefiyeti araç ve taşınmaz sahipliği gibi durumların araştırıldığını, 'a ait rayiç bedelleri 38.614 TL olan 230 metrekare ev ile 72.481 TL olan 422 metrekare arsa bulunduğunu belirtmiş ve belgelendirmiştir.

A. Olaylar

6) Şikayetçi , 19/06/2012 tarihinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Karadeniz İlçe Müdürlüğüne % 98 oranında engelli olan kızı ... için bakım ücreti talebinde bulunmuştur. İlçe Müdürlüğü 03/10/2012 tarihli yazısı ile, aile fertlerinin kişi başına gelir ortalamasının asgari ücretin üçte ikisine tekabül eden 448,88 TL'nin üzerinde olmasından ötürü evde bakım ücreti verilmesi talebini reddetmiştir. Şikayetçi 18/01/2013 tarihinde konu ile ilgili olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne başvurmuş, ilgili Genel Müdürlük 18/03/2013 tarihli yazısında evde bakım hizmetlerine ilişkin iş ve işlemlerin Bakanlık İl Müdürlüklerince Bakıma Muhtaç Özürlülerin

Tesbiti ve Bakım Hizmetlerinin Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre gerçekleştirildiğini, bu nedenle talepleri ile ilgili olarak İl Müdürlüğüne başvurması gerektiğini belirtmiştir. tarafından 04/05/2013 tarihinde mezkur İl Müdürlüğüne yapılan başvuru ise, 05/06/2013 tarih ve sayılı yazı ile, kişi başına düşen gelir miktarının yasal sınırı aşması nedeni ile reddedilmiştir.

7) Karadeniz Belediye Başkanlığının 27/06/2012 tarihli yazısında, emlak dosya numarasında kayıtlı'a ait toplam 230 metrekareden müteşekkil, rayiç bedelleri 38.614,99 TL ve 33.126,53 TL olan iki adet mesken hissesi ile rayiç bedeli 72.481,67 TL olan 422 metrekare arsa bulunduğu belirtilmektedir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

8) Anayasanın “II. Cumhuriyetin Nitelikleri” başlığı altında yer alan 2. maddesi:

Madde 2 – Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve **sosyal bir hukuk Devletidir.**

9) Anayasanın “V. Devletin temel amaç ve görevleri” başlığı altında yer alan 5.maddesi:

Madde 5 – Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve **sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.**

10) Anayasanın “XIII. Devletin iktisadi ve sosyal ödevlerinin sınırları” başlığı altında yer alan 65. maddesi:

Madde 65 – (Değişik: 3/10/2001-4709/22 md.) Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek **malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.**

11) 10.07.1976 tarihli ve 15642 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2022 sayılı “**65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun**”:

Madde 2 –(Değişik: 12/7/2013-6495/73 md.) 65 yaşını doldurmamış olmasının yanı sıra;

a) Başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde engelli olduklarını ilgili mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile kanıtlayan, 18 yaşını dolduran Türk vatandaşı engellilerden; sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birisinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlananlar ile uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışanlar veya nafaka bağlanmış ya da nafaka bağlanması mümkün olanlar hariç olmak üzere, **Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (4.860) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda,**

b) İlgili mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile engelli olduklarını kanıtlayan, 18 yaşını dolduran ve talebine rağmen Türkiye İş Kurumu tarafından işe yerleştirilememiş olan Türk vatandaşlarından; sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlananlar ile uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışanlar veya nafaka bağlanmış ya da nafaka bağlanması mümkün olanlar hariç olmak üzere, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (3.240) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda,

aylık bağlanır.

Nafaka bağlanan veya nafaka bağlanması mümkün olanlar ile sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden her ne nam altında olursa olsun gelir veya aylık hakkından yararlanan durumunda ya da uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışan durumunda kendisine bakmakla yükümlü bir yakını bulunan engelli çocuklar hariç olmak kaydıyla; Türk vatandaşı olan, 18 yaşını tamamlamamış ve ilgili mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile engelli oldukları kanıtlanmış durumundaki engelli yakınlarının bakımını üstlenen Türk vatandaşlarından, her ne nam altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı 16 yaşından büyükler için belirlenmiş olan asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden daha az olan ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe ve bakım ilişkisini fiilen gerçekleştirmeleri kaydıyla, (3.240) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda aylık bağlanır.

Birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamına giren engellilerden veya ikinci fıkra gereğince aylık bağlanacak engelli yakınlarından, her ne nam altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, 16 yaşından büyükler için belirlenmiş olan asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden fazla olanlar ile aynı tutardan fazla gelir sağlaması mümkün olan kimseler muhtaç kabul edilemez ve kendilerine aylık bağlanamaz.

...

12) 30.07.2006 tarihli ve 26244 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan “*Bakıma Muhtaç Özürlülerin Tesbiti ve Bakım Hizmetlerinin Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik*”:

Madde 2 (Değişik:RG-23/10/2007-26679) (1) “Bu yönetmelik, her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle, engelliye ait veya bakmakla yükümlü olunan birey sayısına göre engelliye düşen ortalama aylık gelir tutarı bir aylık net asgari ücret tutarının üçte ikisinden az olan bakıma muhtaç özürlülere verilecek bakım hizmetlerinin ücretlendirilmesini ve ücretlerin ödenmesini kapsar”

Madde 4/1/c (Değişik:RG-23/10/2007-26679): “Bakıma muhtaç özürlü: özürlülük sınıflandırmasına göre ağır özürlü olduğu belgelendirilenlerden; günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının

yardımları ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olduğu tespit olunanlardan, her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle; kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olduğu birey sayısına göre kendilerine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3'ünden daha az olduğu bakım raporu ile tespit edilenleri”

Madde 4/1/h (Değişik:RG-21/10/2010-27736): “Bakmakla yükümlü olunan bireyler: Bu Yönetmeliğin uygulanmasında, üyeler de dâhil olmak üzere bakıma muhtaç özürünün kendisi ve kendisi ile birlikte aynı evde yaşayan eşi, çocukları ile ana ve babası, çocuklarının eşleri, evli olmayan torunları, ana ve babasının ana ve babası, evli olmayan kardeşleri, eşinin ana ve babası, eşinin evli olmayan kardeşleri; başka bir adreste bulunsa dahi evli olmayan ve eğitimi devam ettiren çocukları ile aynı durumdaki kardeşleri ve eşinin kardeşleri ile aynı evde yaşamakta iken er veya erbaş olarak askere gitmiş olan babası, çocuğu ve kardeşi; ayrı adreslerde ikamet etse dahi özürü üzerinde velayeti devam eden anne ve babası veya kanunen bakmakla yükümlü kimsesi bulunamayan özürü ile aynı evde yaşayan ve bakım hizmeti vermeyi yazılı olarak taahhüt eden akraba, vasi ve bunlarla birlikte aynı evde yaşayan kişileri” ifade eder.

Madde 7: (1) Bakıma muhtaç özürülerin incelenmesi il/ilçe müdürlüklerinin sorumluluğundadır.

(2) (Değişik:RG-23/10/2007-26679) İl/ilçe müdürlüğüne bildirim yapılan ve bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde belirtilen belgeleri tamamlanan özürü ve ailesi hakkında, bakım hizmetleri değerlendirme heyeti, özürüyü ve ailesini ikametgâhında, ikametgâh adresinde yaşamıyorlar ise fiilen yaşadıkları yerde ziyaret ederek, bakım raporunu hazırlar. Ayrıca, terk edilmiş ve kimsesiz özürülerin bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde belirtilen belgeleri tamamlanamaması durumunda, İl Müdürlüğüne belgelerin tamamlanması için yardım sağlar.

(3) (Değişik:RG-23/10/2007-26679) Bakım raporunun hazırlanması sürecinde, özürüye ait veya bakmakla yükümlü olunan birey sayısına göre özürüye düşen gelir ile özürünün ve ailesinin fiziksel, zihinsel, duygusal, psiko-sosyal ve demografik özellikleri ve özgeçmişleri, özrü ve özürüyü kabullenme durumu tespit edilerek özürünün hakları, yararlanabileceği özel eğitim, mesleki rehabilitasyon, tıbbi tedavi ve rehabilitasyon, sosyal yardımlar, koruyucu aile, evlat edindirme gibi hizmetler hakkında değerlendirme yapılır, varsa kanaat ve teklif belirtilir. Ayrıca gözlemlenen yaşam standardı ile beyan edilen gelir arasında farklılık görülmesi hâlinde, gelire ilişkin ilave bilgi ve belge istenir ve resmi veya özel kişi, kurum ve kuruluşların bilgilerinden yararlanılır. Bakmakla yükümlü olunan bireyler tanımında belirtilen tüm bireylerin gelirleri, toplam gelire dâhil edilir.

B. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme ve Gerekçe

13) Şikayetçi, kızının % 98 oranında engelli olduğunu, vücut fonksiyonlarının tamamına yakınına yerine getiremediğini, kızının beslenme, giyim kuşam ve günlük zorunlu ihtiyaçlarını kendisinin karşıladığını, bu nedenle bakım ücreti isteminde bulunduğunu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ilgili birimlerine ve İl Müdürlüğüne talebini ilettiğini, ancak evde ikamet eden kişilere isabet eden gelir miktarı nedeniyle talebinin reddedildiğini iddia etmektedir.

14) Denetçiliğimizce 31/07/2013 tarihinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğünden şikayet konusu işleme dayanak teşkil eden bilgi ve belgeler istenilmiştir. İlgili idare 14/08/2013 tarih ve 1178 sayılı yazı ve 'ın başvurusu ile ilgili bilgi belgeleri göndermiştir.

15) Bu bilgi ve belgelerin incelenmesinde; Sağlık Bakanlığı Karadeniz Devlet Hastanesince, 'ın % 98 oranında ağır özürlü olduğuna dair ömür boyu geçerli, 07/06/2011 tarih 479 sayılı Özürlü Sağlık Kurulu Raporu düzenlendiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 26/06/2012 tarih ve 1681 sayılı Karadeniz Kaymakamlığı Aile ve Sosyal Politikalar İlçe Müdürlüğü yazısına ek kurumların cevapları ve SGK Merkez Müdürlüğü cevabından 'ın 2022 sayılı kanun kapsamında ayda 337 TL maaş aldığı, 'ın ise 1233TL yaşlılık aylığı aldığı toplam gelirin 1570 TL olduğu ve bakmakla yükümlü olunan üç birey için kişi başı 523 TL gelir bulunduğu görülmüştür.

16) Dosyada sunulan bilgi ve belgeler dikkate alınarak yapılan inceleme ve araştırma neticesinde, şikayetçinin evde bakım ücreti talebinin reddedilmesine ilişkin işleme yapmış olduğu itirazın yersiz olduğu, Bakıma Muhtaç Özürülülerin Tesbiti ve Bakım Hizmetlerinin Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre, evde bakım ücretinin, bakıma muhtaç engellinin veya bakmakla yükümlü olunan birey sayısına göre engelliye düşen ortalama aylık gelirin, bir aylık net asgari ücret tutarının üçte ikisinden az olması halinde verileceğinin anlaşıldığı, şikayetçinin eşi ve engelli olan kızı ile birlikte yaşadığı, eşinin yaşlılık aylığı ile engelli kızı için 2022 sayılı Kanun uyarınca tahsis edilmiş olan aylık toplamının, bakmakla yükümlü olunan kişi başına düşen kısmı olan 523 TL nin net asgari ücret tutarının üçte ikisi (448,88 TL) nden fazla olduğu, bu nedenle şikayetçinin evde bakım hizmeti ücreti talebinin reddedilmesine ilişkin idari işlemde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

17) Anayasanın 2. ve 5. maddelerinde, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal bir hukuk devleti olduğu ve Devletin görevleri arasında sosyal engelleri kaldırmak ve insanın maddi ve manevi gelişimini sağlamak üzere gerekli şartları temin edeceği hüküm altına alınmıştır. Öte yandan Anayasanın 65. maddesinde ise, Devletin sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getireceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini yerine getirirken fertlerin bu alanlardaki haklarından ne miktarda ve hangi oranda yararlanabileceği konusunda takdir hakkına sahiptir. Bu doğrultuda da idarenin işleminde hakkaniyete aykırılık gözlenmemiştir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

18) 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararının ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

19) 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40.maddesinin 2. fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı 60 günlük dava açma süresinden arta kalan süre içinde İdare Mahkemesine yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçelerle ve dosya kapsamına göre **ŞİKAYETİN REDDİNE,**

Kararın şikayetçiye ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Zonguldak İl Müdürlüğü'ne tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

M. Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi